Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXV. | Cena lista je $6.00 | Entered as second-class matter January 28, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., sobota, 29. oktobra (October 29), 1932. | Subscription $6.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 256

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Krvavi spopadi med policijo in brezposelnimi v Angliji

Veliko število ljudi ranjenih v demonstracijah proti znižanju podpore brezposelnim. Vsa državna poslopja v Londonu zastražena. Delavski vodja zahteva, da parlament prične takoj reševati problem brezposelnosti

London, 28. okt. — Hyde park, znano londonsko zbirališče radikalnih elementov, kjer vsakdo lahko kritizira obstoječi red, je včeraj postalo pozorišče najresnejših izgredov, ki jih je London videl v zadnjih letih. Krog 20,000 brezposelnih "gladovnih pohodnikov", ki so prišli z vseh strani Anglije v glavno mesto, se je spopadlo s policijo. Brezposelni so rabili palice, kamenje, steklenice in vse kar jim je prišlo pod roko v bitki s policijo, ki jih je skušala razpršiti.

Armada brezposelnih je prišla v London z namenom, da priredi velike demonstracije in tako protestira proti novi odredbi, s katero je vlada reducirala brezposelnostno podporo. Večina pohodnikov je prispela v mesto v sredo zvečer in v četrtek zjutraj.

Po več shodih, ki so se vršili v raznih delih Londona, so se brezposelni napotili proti Hyde parku. Paradi, ki se je pomikala po ulicah, se je pridružilo na tisoče brezposelnih iz Londona. V rokah so nosili rdeče zastave in komunistične napise in prepevali revolucionarne pesmi. Nekateri napisi so se glasili: "Proč z ljudmi, ki so odgovorni za stradanje naših otrok!" "Zbudite se iz spanja, lačni bedaki!" "Proč z bogatini!" in "Proč z vlado!"

Pohod se je zaključil še precej mirno, ker se policija ni vmešavala, toda do izgredov je prišlo, ko je množica prispela v Hyde park. Tam so nastopili govorniki, ki so pozivali brezposelne, naj se bore za svoje življenske pravice tudi z nasiljem, če treba. Neka skupina, ki se je ločila od glavne grupe, je pričela obmetavati policijo s kamenjem in drugimi predmeti in nastala je splošna zmešnjava. Policija na konjih je navalila na množico in pričela mlatiti s količki po glavah. Veliko število ljudi je bilo pri tem ranjenih, med temi tudi policijski inspektor J. A. Oger. Devet oseb bo najbrž podleglo poškodbam. Trije ambulančni vozovi so bili zaposleni s prevažanjem ranjencev v bolnišnice. Šele proti večeru je policija dobila kontrolo nad situacijo. Brezposelni se niso mogli upirati mobilizirani oboroženi sili, ki je štela nad 40,000 mož. Vse policijske rezerve, katerim so se pridružili tudi prostovoljci, so bile pozvane v akcijo.

Vsa državna poslopja so močno zastražena, ker obstaja nevarnost pred nadaljnjimi izgredi.

Ko so bili izgredi na višku, je George Lansbury, voditelj delavske parlamentarne grupe goreče apeliral na poslansko zbornico, naj prične takoj reševati problem brezposelnosti, da tako prepreči nadaljnja krvolitja. Vlada je potem izjavila, da bo vzela stvar v svoje roke.

Demonstracije brezposelnih so bile v teku tudi v drugih angleških industrijskih mestih. V Glasgowu je deset tisoč delavcev uprizorilo demonstracije pred mestno hišo, toda policija je preprečila izgrede. Do manjših bratomorov med policijo in brezposelnimi je prišlo tudi v Birminghamu, Manchestru in drugih industrijskih središčih.

Opera, ki je stala $350,000, prodana za tisoč dolarjev

Herrington, Ill., 28. okt. — Jeklena struktura, ki jo je postavila Smith Lohr Coal Co. l. 1922 na svojem premogovniku v Pane in je stala $140,000, bila včeraj prodana na javni dražbi za $400. Tri rudarska poslopja, opremljena s stroji in raznim orodjem, so prinesla nadaljnjih $600. Ta poslopja, stroji in oprema so stali kompanijo pred desetimi leti $350,000.

Japonska zahteva izpustitev ujetnikov

Obrnila se je na sovjete z apelom, naj ji pomagajo, da kitajski rebeli izpuste japonske jetnike. — Mandžurski distrikt izoliran

Šangaj, 28. okt. — V soglasju z navodili generala Sadaoa Arakija, japonskega vojnega ministra, je večje število japonskih vojaških letalcev poletelo nad distrikt Barga, v severnozapadni Mandžuriji, ki je pod kontrolo kitajskih rebelev. Kitajci vodijo revolto proti novemu mandžurskemu režimu, ki je bil ustanovljen pod pokroviteljstvom Japonske. Letalci so vrgli iz zraka letake, vsebujoče ultimat, naj kitajski lojalisti takoj izpuste več sto japonskih vojaških in civilnih ujetnikov. Japonci groze z drastičnimi akcijami v slučaju, da bi Kitajci ignorirali ultimat.

Japonci so pričeli pritiskati tudi na sovjetsko Rusijo, naj jim pomaga pri akciji, da Kitajci izpuste japonske ujetnike.

Moskva, ki prav dobro ve, da se japonske vojaške avtoritete nahajajo v zagati, skuša izrabiti situacijo. Sovjetska vlada je sugestirala Japonski, naj vstopi v pogajanja z njo glede sklenitve nenapadalnega pakta, o katerem japonske avtoritete niso hotele doslej ničesar slišati.

Voditelji kitajskih rebelev opazujejo situacijo s kritičnim očesom, ker se boje, da bo prišlo do nekakšne zveze med Japonsko in sovjetsko Rusijo. V tem slučaju bi nedvomno prišlo do razdelitve severne Mandžurije in bi Rusija dobila teritorije zapadno od hinganskega pogorja.

Moskva, 28. okt. — Komunikacijske zveze med Harbinom in notranjimi pokrajinami Mandžurije ter Mančulijem, ki je v bližini sovjetske meje, so popolnoma pretrgane, kar je posledica aktivnosti kitajskih lojalistov, ki vodijo revolto proti novemu mandžurskemu režimu.

Uradi zunanjega ministrstva v Moskvi so glavni vir vesti iz teh pokrajin, ki jih prejema Japonska o svojih podanikih, odkar je to ozemlje prišlo v roke kitajskih lojalistov. Sovjetska vlada je nedavno obljubila Japonski, da bo dovolila evakuacijo japonskih podanikov iz Mančulija in vstop na njeno ozemlje. Nekateri smatrajo to gesto za prijateljski čin, ki naj utrdi odnošaje med Japonsko in Sovjetsko unijo.

Družine z velikim številom otrok dobe prosta stanovanja v Milanu

Milan, Italija, 28. okt. — Vojvoda Visconti, milanski župan, je danes naznanil, da bo dal pet hiš družinam, ki imajo največje število otrok.

Visconti sledi s tem zgledu mestne uprave v Rimu in je v skladu z Mussolinijevo kampanjo pomnoženja italijanskega prebivalstva.

Hiše, katere bo dal milanski župan družinam, imajo tudi majhne vrtove. Stanovalci ne bodo plačevali najemnine, po preteku dvajsetih let pa bodo postale njihova lastnina.

Spor med ameriškimi in sovjetskimi delegati

Madrid, 28. okt. — Ameriški in sovjetski delegati si stoje nasproti na zborovanju mednarodne konference za telegrafske komunikacije, ki je bilo tukaj otvorjeno. Američani odbijajo sugestije sovjetskih delegatov, da se bodoče konference o telegrafskih in radiokomunikacijah združijo v skupen kongres. Sporno vprašanje je kontrola nad radiovalovi, ki naj bi preprečile intervencijo pri oddajanju radioprogramov.

V KANADI PEREJO POLITIČNI ŠKANDAL

Premijer Bennett kupil stranko in načelništvo vlade, ko je prispeval $750,000 za zadnjo volilno kampanjo

Vancouver, Kanada. — (FP) —Objava Bennettove kontribucije konservativni stranki za zadnjo volilno kampanjo v vsoti $750,000 je najnovejši politični škandal v Kanadi. Neodvisni dnevnik "Vancouver Sun" ima o tem incidentu naslednji komentar:

"Da se povzpne do načelnika vlade, je Bennett kupil stranko in plačal zanjo. Tudi on se zaveda tega lastništva. To je vzrok, da se on počuti tako svobodnega pri postopanju s kabinetom kot s skupino šolarjev, pri razbijanju po mizi in diktiranju slehernemu.

"Nadalje to tudi pojasnjuje njegovo petkratno posvečenje svoji stranki. Pri tem seveda ni kršil nobenega člena v svoji veri sebičnosti.

"Bennett je torej plačal tri četrt milijona dolarjev, da je dobil pozicijo. Kje pa je dobil denar? Koliko je naredil pri zemljiških špekulacijah v zvezi s Kanadsko pacifično železnico v Calgaryju? Koliko mu je prinesla asociacija z Imperial Oil Co.? Ljudstvo je gotovo upravičeno zvedeti vse originalne vire v kampanjah porabljenega denarja.

"Pod sedanjim sistemom ni z legalnega stališča ničesar napačnega s človekom, ki dela denar na način, kot je Bennett prišel do njega. Ampak če s temi metodami nekdo nakopiči šest ali osem milijonov in z njimi kupi vlado svoje dežele, dela v principu tisto, za kar so korporacije brez pomisleka ožigosane.

"Kaj pa je razlika med korporacijo, ki prispeva $750,000 politični stranki z namenom, da si zasigura materialne pridobitve, in Bennettovim plačilom $750,000 za privilegij, da lastuje ne samo konservativno stranko, marveč vso deželo? To je gaženje osnovnih smotrov vsake demokratske vlade.

"Bennett je osebno kupil konservativno stranko. Je njegova lastnina. Njegovo demonstriranje tega dejstva in pa obnašanje kot da lastuje vso deželo je le opomin članom njegove stranke, da so sužnji in ne kolegi. Kanadčanom pa, da so tlačani in ne državljani."

Padec cen vznemirja republikance

Bojazen, da se bodo farmarji maščevali nad Hooverjem, prevladuje v republikanskem taboru

New York. — (FP) — Ko so cene nekaterim poljskim pridelkom prošlo poletje nekoliko poskočile, je zavladalo veselje med republikanci. Upali so, da bodo cene stalno lezle navzgor in da bodo farmarji v centralnih in zapadnih državah ponovno odšli svoje glasove Hooverju.

To upanje se je sedaj, le dober teden pred volitvami, razblinilo. Cene pšenici, koruzi, rži in drugemu žitu so padle na najnižjo točko v zgodovini čikaške borze.

Produkcija v drugih industrijah tudi šepa. Avtomobilska industrija je v tednu, ki se je zaključil 22. oktobra, producirala samo 9,605 avtov, od katerih je bilo 6,600 fordk. Produkcija v tej industriji je padla za 85 odstotkov v primeri z l. 1928 in 1929.

Kriza je silovito oplazila železnice, jeklarsko, gradbeno in druge industrije. Jeklarska industrija obratuje le dvajset odstotkov od kapacitete, dočim so napovedali, da se bo povečala na 40 odstotkov kapacitete. Slamnato glasovanje v Illinoisu, Ohiu, Pennsylvaniji, Michiganu, New Yorku in drugih industrijskih državah pokazuje, kako gledajo delavci na to situacijo.

Republikanski voditelji so izgubili že vsako upanje, da bi mogli blokirati izvolitev Roosevelta. Sedaj, v zadnjih dneh volilne kampanje, so napeli vse sile, da preprečijo, če mogoče, največji poraz predsedniškega kandidata v zgodovini Združenih držav.

Nova radikalna revija

New York. — Višješolci, ki so organizirani v študentovskem koncilu Lige za industrialno demokracijo, so pričeli izdajati novo revijo "Revolt". V prvi številki ima članek tudi Norman Thomas.

UPOSLENOST SE JE POVEČALA V OKTOBRU

To kaže izjava, ki jo je podal predsednik delavske federacije

Washington, D. C., 28. okt. — William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, je včeraj podal izjavo, v kateri pravi, da je iz poročil, katere je prejel glavni stan federacije od pridruženih unij, razvidno, da se je uposlenost nekoliko zvišala v oktobru.

"V prvem delu oktobra," pravi Green, "se je brezposelnost znižala za osem desetink enega odstotka. To je sicer zelo nizek porast zaposlenosti, vendar največji v zadnjih mesecih.

"Brezposelnost med organiziranimi delavci je dosegla višek v mesecu juliju. V tem mesecu je bilo 25.4% članov federacije brez dela; v agustu 25.1%, v septembru 24.8% in v oktobru (preliminarne številke za prva dva tedna) 24%. V teh treh mesecih se je zaposlenost zvišala za 1.4%."

Green vidi neznatno izboljšanje situacije, ki pa je le sezonsko. Napoveduje, da se bo število brezposelnih spet zvišalo v novembru in da bo v prihodnjem januarju najmanj trinajst milijonov delavcev brez dela.

Irska bo prevzela kontrolo nad produkcijo žita

Dublin, Irska, 28. okt. — Vsebina vladne predloge, ki določa državno kontrolo nad žitno produkcijo in prodajanjem žitnih izdelkov, je bila včeraj objavljena. Predloga je v soglasju z vladno politiko, da dežela producira živilske potrebščine doma, da ne bo Irska odvisna od zunanjega uvoza. Vsi pridelovalci žita in mlinarji se bodo morali registrirati. V smislu predloge bo vlada določevala tudi cene žitu in žitnim izdelkom.

Socialisti organizirali 504 novih klubov

Chicago. — Do zadnjega tedna, ko je bilo glavnemu stanu prijavljenih 27 novih klubov, je socialistična stranka letos narastla za 504 novih postojank, poroča Clarence Senior, tajnik stranke.

—Federated Pictures.

To je glavna stvar v sedanji volilni borbi. (Narisal Jerger.)

Izgredi v panamski republiki

Vlada razglasila izjemno stanje. Delavci napadli ameriškega urednika

Panama City, Panama, 28. okt. — Razjarjena množica je včeraj vdrla v dvorano državne zbornice, napadla predsednika in pognala poslance na cesto.

Naval je bila posledica poraza predloge, katero je predložil Demetrio Porras, sin bivšega predsednika republike, in je določala znižanje stanarine od deset do trideset odstotkov.

Množico, ki je vdrla v zborniično dvorano, so tvorili povečini brezposelni delavci, ki ne morejo plačevati visoke stanarine in so že večkrat prej zahtevali vladno pomoč. Množica je potem odšla pred palačo predsednika Ricarda J. Alfara in zatevala kruha.

Nelson Rounsevell, ameriški državljan in izdajatelj lista "Panama-American", je bil napaden na ulici. Izgredniki so ga potegnili iz avtomobila in ga pretepli ter razbili avtomobil.

Poslanci so se snoči spet sešli na zasedanju, policija na konjih pa je zastražila parlament, pred katerega je ponovno prišla velika množica brezposelnih in zahtevala vstop. Sledila je bitka, v kateri je bilo več ljudi ranjenih.

Situacija v kapitolu je tako resna, da je bila vlada prisiljena razglasiti izjemno stanje. Snoči so močni policijski oddelki patruljirali ulice in aretirali vse sumljive osebe.

Illinois dobil šest milijonov od vlade

Skupna vsota, ki jo je Illinois prejel od vladne finančne korporacije, znaša nad dvajset milijonov dolarjev

Washington, D. C., 28. okt. — Vladna korporacija za rekonstrukcijo financ je včeraj naznanila, da bo Illinoisu nakazala nadaljnjo posojilo $6,303,150 za pobijanje bede med brezposelnimi v novembru. Od te vsote bo prejel čikaški okraj $5,564,500, ostali znesek pa 61 drugih okrajev v državi.

To je že četrto posojilo, ki ga je prejela država Illinois od vladne korporacije. Skupna vsota dosedanjih posojil Illinoisu znaša $20,303,150.

Naznanilo o novem posojilu je bilo objavljeno po konferenci med člani državne komisije za pobijanje bede v Illinoisu in odborniki vladne korporacije.

Wilfred S. Reynolds, tajnik komisije, in E. K. Ryerson, predsednik, sta naznanila, da bo sedaj, ko je Illinois prejel novo posojilo, komisija umaknila redukcijo podpore brezposelnim, ki jo je odredila v oktobru v Chicagu, v kar je bila prisiljena radi izčrpanih skladov. Ta redukcija je znašala 50 odstotkov.

Poleg Illinoisa je tudi država Mississippi prejela posojilo $850,000 iz sklada vladne korporacije, ki ga je kongres na prošlem zasedanju apropriiral za direktno podpiranje žrtev depresije.

Ostanki dinozaura najdeni v Montani

Billings, Mont., 28. okt. — Dr. Barnum Brown, kurator Ameriškega muzeja narodne zgodovine, je včeraj naznanil, da je odkril ostanke dinozaura, ki dajejo najkomletnejšo sliko zunanjostne oblike tega plazilca, ki se je klatil v teh krajih pred milijoni leti.

Dr. Brown je našel poleg okostja te ogromne živali tudi dele kože v peščenih skladih globoko v zemlji, najdba je velikega znanstvenega pomena.

Gledališče izprio filmske operatorje

Long Beach, Cal. — Tri gledališča v tem mestu so izprla unijske filmske operatorje in uposlila stavkokaze.

THOMAS ZAKLJUČI KAMPANJO V MILWAUKEEJU

Odgovoril bo LaFollettu, ki je indorsiral Roosevelta. Shod bo v mestnem avditoriju. Thomasov govor bo poslan po radiu

Chicago. — Vsled La Follettovega indorsiranja newyorškega governerja Roosevelta za predsednika Združenih držav je kampanjski odbor socialistične stranke revidiral program in bo Norman Thomas imel zaključni kampanjski shod v Milwaukeeju v pondeljek zvečer dne 7. novembra. Na tem shodu bo odgovoril senatorju La Follettu in drugim progresivcem, ki agitirajo za Roosevelta.

Clarence Senior, tajnik in kampanjski direktor stranke, pravi, da je odbor spremenil govorniški program na pritisk številnih progresivnih skupin v Wisconsinu, ki se ne strinjajo z La Follettovo taktiko, in delno na željo wisconsinskih socialistov.

Shod se bo vršil v veliki dvorani mestnega avditorija. Rezervirane so tudi vse manjše dvorane v poslopju, ker se pričakuje veliko maso ljudstva na tem zaključnem Thomasovem shodu.

"Senator La Follettovo indorsiranje Roosevelta le pokazuje," pravi v izjavi Senior, "da progresivci še vedno skačejo v kolobarju. Ker ga republikanska stranka odriva od sebe, se je senator La Follette sedaj patetično in lahkomiselno zatekel k stranki prijaznega governerja Roosevelta, demagoškega kričača Huey Longa, koruptnega šupana Frank Hagua, "pork-barrel" političarja Garnerja in William Randolph Hearsta.

"Mi imamo sedaj priliko videti boleči spektakel, ko sedi na političnem vozu dedič velike La Follettove tradicije. Poleg njega na desni je Owen D. Young, na levi je Astor, voznik pa rokoborbni promoter Jim Farley. La Follette se seveda pelje le na izprevoz. Z voza bo porinjen po volitvah, ko ga ne bodo več potrebovali korumpirani političarji in velebiznis, ki so na krmilu demokratske stranke . . .

"The Capitol Times iz Madisona, Wis., glasilo progresivcev, pravi, da je pripravljen sodelovati pri formiranju nove stranke proti strankama kapitalizma. To menda namerava doseči s tem, da skuša pridobiti čimveč progresivnih glasov za demokrate! Norman Thomas in socialisti niso le za novo stranko, ampak jo že grade. To je tudi edina pot, ki je vredna, da jo podpirajo vsi tisti, ki žele, da politika služi potrebam delovnega ljudstva."

Thomasov milwauški govor bo oddan po Columbia Broadcasting sistemu ob 8:15 zvečer, centralni čas.

Anglija bo držala Gandija v ječi

Delhi, Indija, 28. okt. — Mahatma Gandi, katerega so vladne avtoritete poslale v zapor pred devetimi meseci, ker je obnovil kampanjo civilne nepokorščine, ne bo izpuščen iz ječe, dokler ne poda izjave, da ne bo več podpiral gibanja civilne nepokorščine. To izjavo je včeraj podal podkralj Willington v pismu, v katerem odgovarja Maulasu Shaukatu, nacionalističnemu voditelju, ki je apeliral na podkralja, naj izpusti Gandija iz ječe, da se bo lahko udeležil hindutsko-muslimanske konference, ki se otvori 5. novembra v Allahabadu.

Organizator pridržan za deportacijo

Pittsburgh, Pa. — Joe Tash, organizator National Miners unije, je bil pridržan v tem mestu za deportacijo, ko je bil prišel semkaj na sejo glavnega odbora. Izpuščen je bil pod kavcijo $2000, katero je preskrbela Mednarodna delavska obramba.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročnina: za Združene države (izven Chicago) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cicero $7.50 per year, foreign countries $9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:

PROSVETA

2657-59 South Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

135

Volitve in denar

Predsedniške volilne kampanje v Združenih državah so običajno drag luksus. Stroške plačajo politične stranke same in stari stranki sta navadno potrošili milijone dolarjev. Star pregovor, da zmaga je na oni strani, kjer je več denarja, je bil mnogokrat resničen.

Odkod je prišel denar za volilne kampanje? Največ ga je prišlo iz privatnih žepov velikih industrijskih in finančnih magnatov ter njihovih korporacij. Ti navadno prispevajo stotisočake v volilne sklade obeh starih strank. Na ta način so volitve, ki so javni proces, financirane privatno in zgodilo se je ne samo enkrat, da so bile zmage zaželjenih kandidatov kupljene z velikimi vsotami.

Magnatje, ki prispevajo v volilne fonde, ne delajo tega iz ljubezni do strank in kandidatov, temveč iz kupčijskega principa. Volitve so jim business in denar, ki ga vložé v ta business, je —investicija, ki se mora povrniti dvojno, trojno ali deseterno. To se je še vedno zgodilo. Investicije te vrste so se dobro izplačale v—visokih carinskih tarifih in raznih drugih zakonih in naredbah, ki nudijo kapitalistom velike privilegije.

Po vsaki pošteni logiki je to korupcija, toda volilni zakoni—vsaka država v Uniji ima svoje volilne zakone—so prikrojeni v prid onim, ki financirajo volilne kampanje in tako je vse to financiranje, z drugo besedo podkupovanje in korumpiranje, postavno. Kljub temu so bili nekateri volilni škandali tako veliki in nesramni, da so morale priti preiskave in bilo je že več izključenj iz zveznega senata in drugih zbornic. Škandali so porodili revizije v volilnih zakonih in več držav danes zahteva, da kandidatje prijavijo vsote prispevkov, ki jih prejmejo za svojo kampanjo; ponekod, na primer v Wisconsinu, so prispevki omejeni na neki maksimum. Vse to pa ne pomaga dosti. Vodje starih strank so navihani in že tako zvijejo, da jim zakon ne more do živega.

Denar še vedno igra veliko vlogo v volilnih kampanjah. Navadno javnost nikdar ne izve prave vsote izdatkov, ki jih imata republikanska in demokratska stranka; le del izdatkov se objavi zaradi lepšega. Pravijo, da je v letošnji predsedniški kampanji veliko manj denarja kot po navadi. Res je toliko, da malih prispevkov je letos malo; mali podjetniki so bankrotirani. Toliko več pa morajo dati bogati posamezniki in korporacije. Kot vse kaže, je letošnja kampanja republikancev in demokratov financirana izključno iz najbogatejših žepov, in če sodimo po kampanjskem hrupu, ne bodo stroški dosti manjši od prejšnjih volitev.

So izpremembe. Javnih shodov ni več toliko in oglaševanje v listih je manjše. Letošnja kampanja se v glavnem vrši v radiu. Vodilni kandidatje si izberejo neka središča in od tam so njihovi govori po zvezanih radijskih postajah raznešeni po vsej deželi, nato pa izidejo še v časopisih kot "novica." A tudi to stane denar. Za prenos govorov v radiu zahtevajo visoke vsote. In to "bumanje" po državah v posebnih vlakih tudi ni šala. Način kampanje se je nekoliko izpremenil, ali stroški niso zaradi tega nič manjši.

Da, volilne kampanje žrejo denar—in to najbolj občutijo zavedni delavci, ki morajo sami plačati stroške svojih kampanj. Delavci nimajo med seboj bogatinov, ki bi segli v žep in položili stotisočak na mizo. Kampanjski sklad socialistične stranke pride po nikljih, kvodrih in dolarjih, in če pride po vsej Ameriki skupaj dvajset ali trideset tisočakov za vso kampanjo, ki traja tri mesece, kaj naj delavci dosežejo s tem? Radio, ki je danes najefektivnejše sredstvo propagande, je za delavske kandidate večidel zaprt. Tu pa tam dobe lokalno uro. Širšega prenosa ni, kajti radijske postaje, ki so v rokah privatnih mogotcev, so monopolizirane po kapitalističnih kandidatih, ki tulijo v radio vsak dan po cele ure. In če delavska stranka žrtvuje za prenos v enem ali dveh primerih, traja govor petnajst minut.

Pravično bi bilo, da se privatni volilni skladi prepovejo in države naj nosijo stroške kampanj z enakimi pravicami za vse stranke. To bi bila demokracija. Enako število volilnih shodov in govorov v radiu za vse kandidate! Edino na ta način bi se odpravila volilna korupcija in kandidatje bi bili primorani, da se zanimajo za splošne koristi ljudstva—ne pa za privatne koristi bogatih prispevateljev.

Zavedni delavci pa ne pričakujejo, da to pride, dokler bodo kapitalisti kontrolirali državne zbornice in upravo. Prava demokracija je nemogoča pod privatnim kapitalizmom.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Presenečenje

Sheboygan, Wis. — Zelo rada čitam dnevnik Prosveto, zlasti izvirna poročila iz stare domovine, še posebno pa me zanimajo dopisi iz raznih držav in slovenskih naselišč širom Amerike. Žal pa, da ti dopisi niso več tako veseli in zadovoljno opisani, kot so bili pred leti. Izgleda, da je delavski sloj povsod enako izkoriščan in tlačen.

Kakor drugod, tako tudi je v naši naselbini. Dela ni niti zaslužka nikjer. Nekateri delajo po par dni na teden, nekateri malo več, drugi zopet nič. Oni, ki so toliko srečni, da nekaj delajo, ne zaslužijo niti za najnujnejše potrebe, ker plače so danes v nekaterih slučajih celo nižje kot so bile pred svetovno vojno.

Med vojnim in v povojnem času so delavci zaslužili. Ker je bil zaslužek zmeren, smo se delavci prilagodili tudi malo boljšemu življenjskemu standardu. Nekateri so si postavili domove, drugi so si jih izboljšali itd. Danes pa vsi enako ječimo pod težo kapitalističnega režima, kateri nas tlači čedalje bolj ter nas ograža, da nam uniči še to, kar smo si s trudom prihranili v prejšnjih težkih časih.

Da vsaj trenotno pozabimo na težki delavski položaj, se vsaj mi ženske od časa do časa zamislimo, da napravimo nekaj razvedrila, ki nas spravi vsaj začasno v veselo razpoloženje. Bila sem zelo presenečena, ko so mi moji prijatelji in prijateljice napravili veselo presenečenje na moj rojstni dan, zakar se vsem iskreno zahvaljujem. Hvala tudi muzikantu, ki nas je s svojo harmoniko izvabil izza veselega omizja v še veselejše razpoloženje, da smo se veseli vrteli pozno v noč. Hvala za presenečenje in veselo družbo; vse mi ostane v neizbrisnem spominu!—**Uršula Smrke**, članica društva 344.

V metropoli vse po starem

Cleveland, O. — Pol milijona dolarjev je izginilo iz okrajne blagajne okraja Cuyohaga, pa nihče ne ve kje so. Okrajni pravnik Lieghley je obtožil Mauricе Maschkeja, Hermana H. Finkleja, A. Beckermana, C. Bersteina in Alex Bersteina. Vsi so bili oproščeni. Lahko se sedaj pripeti, da pride sedaj sam okrajni pravnik na zatožno klop.

Je že tako, če si poštenjak in poveš, da ima kdo drugi nekaj, kar ni njegovega, pa ti rečejo, zakaj nisi bil tiho! Ljudstvo se sicer zgraža nad graftarijo, ali hrtenice pa le nima, da bi jo preprečilo. Če se dobi človek, ki bi bil pripravljen nastopiti proti kraji ljudskega denarja, ne bo dobil podpore od tistih, ki najbolj kričijo proti graftariji. Ako ukradeš danes denar in prideš pred sodišče, govori samo takole, pa boš prost. "Ne vem, se ne spominjam. Koliko? Ni res. Ignoriram. Sem že povedal, sem pozabil; ni moja zadeva! Kaj me briga!" Če te bodo preveč nadlegovali, pa bo rekel sodnik: "Ta vprašanja so iz reda". Vi, ki tajite, ste prosti. Vi pa, ki govorite resnico, ste pregnani v Sibirijo na robijo za celo vaše življenje. Taka je justica danes na tej zemlji.

Pri nas v Clevelandu je po starem. Imamo sicer dosti novic, pa pravijo, da naj bomo tiho, da drugi ne izvedo kaj delamo. Ampak zgodilo se bo — in zopet bodo senzacije na površju.

"Naši" pri Enakopravnosti nam dobro pomagajo z reklamo za Normana Thomasa. Pa saj je njihova dolžnost. Njihov list je delavski list. Če je delavski, naj piše za delavstvo — vedno, ne samo včasih. Nekateri, ki so bili enkrat socialisti, zopet pristopajo in delajo za socializem. Drugi pa, ki so res bili pred kratkim v soc. vrstah, se pa odtujujejo. Vedno dobijo kje kak izgovor. Sedaj bo menda vzrok Roosevelt in pivo. Oni dan me je vprašal rojak: "Katerega boš volil, Hoovra ali Roosevelta?" "Volil bom Norman Thomasa!" "Pa če bi ne bilo socialista, kaj pa potem?" Moj odgovor: "Če bi bil prisiljen voliti Hoovra ali Roosevelta, volil bi Hoovra. On ve, kje je, ve, da je kriza. Ve, da so ljudje brezposelni in obljubuje pomoč. To bo delal kar naprej. Roosevelt bo pa takoj pozabil na vse obljube, kar se tiče delavcev, socialnih zakonov in drugega. On bo najprej preskrbel njegovim pristašem delo. On bo začel z izpremembo pri nastavljanju moči. In to bo trajalo dve leti."

Torej, če bi bil samo za spremembo s slona na osla, bi ostal na slonu, ki je večji in močnejši. Razlike druge ni — oba sta živali. A jaz ne bom spreminjal — volil bom kot vedno socialista!

Ohijčani, ko boste šli na volišče, ne pozabite na Joseph Shartsa za governerja. On je mož, ki razume socializem in delavstvo.

Nekoč je nekdo zaklical, da se vidimo na barikadah, jaz vam pa pravim, srečajmo se v volilni kočí in pokažimo našo revolucijo z možgani!—**Frank Barbič.**

Slov. delavski kandidat

West Allis, Wis. — To lepo industrijsko mesto z močno jugoslovansko naselbino je razburilo pri zadnjih volitvah duhove v kapitalističnem taboru, ko je bil izvoljen socialistični župan in štirje aldermani. Ta delavska zmaga je prišla, rekel bi, nepričakovano, ker tudi socialisti sami niso računali na tako velik uspeh, dasiravno so razvijali zelo živahno agitacijo. Toda te volitve so pokazale razpoloženje ljudstva, ki je začelo zapuščati stari stranki in glasovati za svoje lastne interese.

Jugoslovani, posebno Slovenci, izvajajo v tej naselbini velik vpliv. Posebno naši ožji rojaki so znani kot dobri gospodarji, vestni delavci in štedljivi, kar pričajo njih lepi, z zelenimi nasadi obdani domovi, njih fine trgovine, predvsem pa stara slovenska miroljubnost in poštenost.

V tem mestu poseduje skupina Slovencev tudi največje trgovsko poslopje z najmodernejšim, ogromnim gledališčem. Ne daleč od te palače pa se nahaja stavbišče za bodoči Slovenski avditorij. Nahaja se na zelo ugodnem prostoru, takorekoč v srcu naselbine, kjer se bodo v normalnih časih, kateri se morajo končno povrniti, cene ponovno dvigale, da je denar pač dobro naložen.

Westaličani so menda imeli prave načrte, ko so priporočali, da bi se skupni Slov. dom gradilo v tem mestu, ker razdalja pač ne šteje več v teh časih modernega prometa. Njih ugovor je bil, da bi s skupnimi močmi, to je obe naselbini skupaj z lahkoto premagali finančne zapreke pri graditvi lastnega doma. Seveda, stvar je ostala zaenkrat le v načrtu, toda nedvomno je, da se bo delovanje za lastno kulturno središče obnovilo, kakor hitro bodo gospodarske razmere to omogočale.

Zmaga pri zadnjih volitvah pa je obenem vzpodbudila naselbino, da se je začelo še živahnejše delovanje za prihodnje volitve. Slov. soc. klub št. 180 je nastopil s staro odločnostjo v tem volilnem boju in tudi imenoval za kandidata v državno postavodajo starega bojevnika in požrtvovalnega sodruga, Fr. Puncerja.

V naselbini vlada glede političnega mišljenja lepa složnost, posebno sedaj, ko se je socialistični župan izkazal kot mož na svojem mestu, da vživa simpatije velike večine ljudstva, posebno pa še delavcev in trgovcev, kateri so vsled krize tudi tako težko prizadeti.

Volilni boj se vrši od strani socialistov z veliko strpnostjo in doslednostjo, toda s tem večjo vnemo in odločnostjo. Tak način volilnega boja prinaša najlepše uspehe in obenem zaupanje v stranko, katera se poslužuje samo poštenih sredstev in v vseh ozirih tolerance, dasi se nastopa z vso ostrostjo proti lažem in zavajanjem kapitalističnih kandidatov.

Vse okoliščine torej kažejo, da bo delavstvo izvoljevalo tudi v tem volilnem boju lepo zmago in da bodo Jugoslovani poslali to pot svojega prvega zastopnika iz te naselbine — v postavodajo.

To seveda je še le začetek. Kadar pride čas drugih volitev, bo nedvomno kandidiralo več Slovencev ali Jugoslovanov, ker med mladino je mnogo nadarjenih mladeničev in mladenk, kateri bodo polagoma začeli zavzemati mesta nas starejših, kot nova generacija, kateri pripada bodočnost.

Ta naša mladina je šele zadnja leta začela nastopati v našem javnem življenju; številni sinovi in hčere slovenskih staršev pa se še nahajajo v šolah, kjer se pripravljajo za bodočnost, da bodo sposobni zastopati javna mesta in prevzeti vodilne vloge v naselbini. Omeniti je tukaj treba, da imamo sedaj poleg slovenskega zobozdravnika dr. Komarja tudi že našega zdravnika v osebi mladega drja. Maleška. To je začetek, kar pa priča, da bo tudi naš narod v doglednem času zavzemal v naselbini svoje mesto, katero zasluži.

Tako bomo potom složnega, skupnega delovanja polagoma napredovali in izvojevali zmage na političnem in gospodarskem polju. Jugoslovanskim volilcem in volilkam torej priporočam, naj volijo za našega delavskega kandidata, Fr. Puncerja, kateri bo gotovo vršil svojo dolžnost kot resnični delavski zastopnik v polni meri, in nam obenem ugladil pot za nadaljnje pridobitve in zmage.—k.

O delu in priredbah

Farrell Sharon, Pa. — Pred kratkim je bila v vseh ameriških nedeljskih listih priobčena slika tukajšnje Carnegijeve tovarne, ki je kazala kako se vse kadi, kako da obratuje s polno paro. Slika je bila vzeta ravno ko so šli delavci z dela. Kako so kazali vesele obraze, kako se peljejo v svojih avtomobilih, spodaj pa besede, da se je že vrnila prosperitata.

Ko so ljudje čitali to, so se takoj odpravili, vse je hitelo v Farrell, ali žali bože, da je bilo dela samo za en teden, drugi teden je bilo pa takoj delo omejeno na 3 dni in delavci s treh šihtov potisnjeni samo na eden šiht, tako, da je treba zopet gledati, ali imel človek eden ali dva šihta na plačilni dan, ki je pri nas vsake dva tedna (kdor kaj dobi).

Ljudje so sedaj razočarani, ker so prišli od daleč, sedaj pa prosijo, da jim naj dajo, da bodo šli domov. Tak je ta krivični zavoženi ameriški sistem. Slovenci se niso dali zapeljati; je še najboljše, da ostane človek kjer je.

Slovenski lovski klub je obljubil, da bodo vsi lovci morali darovati po enega ali dva zajca za Slovenski dom. Naš Dom bi priredil dne 5. novembra večerjo, ki bo vsem prosta. Pridite vsi člani naših društev in našega doma v soboto večer ob 7. uri dne 5. novembra v Slovenski dom. Pripeljite svoje družine s seboj, da se boste zabavali. Naši lovci bodo povedali lovske istorije (boste videli, kdo zna najbolj lagati). Da se razumemo, ako ne bodo zajci takrat doma, ko se bodo naši fantje spravili nad nje, morda pride na mizo kakšna putka ali pa celo lisica. Pridite vsi!

Dne 12. in 26. novembra bo obdržaval Slovenski dom zabavo s plesom. Vabljeni ste vsi, da jo posetite. Vstopnina je nizka, in sicer za ženske 15c, moški pa plačajo 25 centov. To bo "ples slabih časov". Ne pozabite na naše prireditve. Opozarjam vas na lovsko večerjo ali banket, da je popolnoma brezplačen. Pridite s svojimi družinami. Prijatelji iz sosednjih naselbin ste tudi dobrodošli.

Frank Kramar.

Volitve v 10. rudarskem distriktu

Cle Elum, Wash.—Za zavedno organizirane rudarje bi imele biti volitve pri njihovi lastni organizaciji bolj važne in pomembne kot pa so predsedniške volitve Združenih držav. Mislim, da je danes že zelo malo toliko zabukanih tepcev, da bi ne vedeli, da kadar nima suženj organizacije, pa tudi če na videz izgleda slabša kot jalova kura, je boljše kot nič. Absolutno važno za rudarje v 10. distriktu, v kolikor so še v organizaciji, je, da obdržijo organizacijo za vsako ceno. Kako se ta organizacija imenuje, ali kakšno ime bo imela v bodoče, ni važno. Kadar psi podijo mačka, je vesel, da lahko spleza na drevo in ga prav nič ne briga kako se tisto drevo imenuje.

Kapitalisti, kot že prej sužnjedržci, hočejo predvsem eno reč in to je, da delavci niso organizirani, ako pa že imajo nekako organizacijo, da se jih demoralizira in osami. Premogarski priganjači v tem distriktu tudi dobro vedo, da ni toliko važno, če so premogarske plače par grošev več ali manj, to je malenkost. Posebno plačani panduri se najbolj bojijo, da bi organizacijo dobili v roke taki voditelji, ki ne bodo samo v uradu sedeli, ampak bodo splašenemu in suženjskemu rudarju povedali, da je sramotno za organiziranega rudarja, ako misli, da je slamnati boss vse in da bi on še kihniti ne smel, ako mu plačan priganjač ne dovoli.

Ni dolgo tega, ko je neki unijski uradnik izjavil, da v tukajšnjih premogorovih niso razmere prav nič boljše kakor v skebskih majnah. Ne bom rekel, da ni res, rečem pa, da v skebskih rovih delavci prav nič ne ganejo, da bi položaj izboljšali, pa tudi če bi hoteli, bi se takoj znašli v vratih, ki stradajo. Drugače je pa v Cle Elumu in Roslynu. Tukaj je med premogarji še tista zavest, da bi, ako nastane skrajna potreba, strnili svoje vrste in rekli: "Mi stojimo tukaj vsi za enega in eden za vse!" Dokler je med rudarji tako zastopstvo, ne bo kompanijski pes nikdar napadal posameznega, ker ve, da ga njegovi tovariši lahko zmaje vsakega za uho, da bo kot zajček cvilil ljudstvu v zasmeh. To je—organizacija.

Da se razumemo. Tisti, kateri pa malim plačanim priganjačem priganjajo, kaj se na sejah govori, niso nobeni unionisti, ampak slabši kot navadni dihurji. Po pravici moram tukaj prave dihurje prositi, da mi oprostijo, ker rabim njihovo ime, kajti pravi dihurji niso tako nesnagi, da bi svoj zadnji konec proti sebi obrnili in sebe osmradili. To delajo nekateri naši premogarji, pravi dihur pa briga samo le proti svojemu sovražniku.

Mislim ni še vsem znano, da vsa premogovna, katere ima še delavski union danes ali jih je imel v tej državi, so le prišle zato, ker so se za nje bojevali organizirani delavci, v prvi vrsti

(Dalje na 3. strani.)

Trojica advokatov, ki zagovarja scottsboroke nedolžne pred vrhovnim federalnim sodiščem v imenu Mednarodne delavske obrambe.

Rastlinski hormon

Učenjaku prof. Fritzu Koeklu in njegovim sodelavcem se je posrečilo senzacionalno odkritje. Odkrili so snov, ki so ji dali ime avksin in ki omogoča steblom, da rasejo navzgor, da rijejo z glavnimi koreninami navpično v zemljo, da se listi obračajo proti svetlobi itd. Rastline rasejo s tem, da se njih stanice delijo in iztezajo. Zadnji proces je predvsem tisti, ki povzroča, da opažamo večanje rastline tudi na zunaj. In sedaj so ugotovili, da ima glavno vlogo pri tem večanju kemična snov, ki smo jo omenili zgoraj.

Ta snov je splošno razširjena in pri posameznih vrstah različna. Tako deluje snov iz trave samo pri travi, pri drugih rastlinah pa ne. V mnogih ozirih spominja na živalske hormone. Prof. Koegl ga je pridelal tudi v kristalizirani obliki, in sicer najprvo iz 100,000 koruznih kali. Avksin je kislina, ki se da iz vodne raztopine izvleči z etrom. V rastlinah pa ga je dobiti v neskončno majhnih količinah, v 10,000 vršičkih koruznih kali n. pr. komaj za stotinko miligrama. Pridobivanje na ta način bi bilo torej brezupno, a Koegl je potem dognal, da tvorijo avksin tudi neke glive, in ga je končno našel tudi v človeški seči. V litru seči ga je prilično 2 mg in tu ga je začel potem pridobivati v večjih množinah. Že 50-milijonski del miligrama pa učinkuje n. pr. pri malih rastlinicah ovsa, da se ukrivijo za 10 stop. O izvoru te snovi in njeni vlogi v živalskem organizmu ne vemo še nič natančnega. Pričakovati pa je, da nam bodo nova raziskavanja pripravila še kakšna presenečenja.

Možgani iz kože

Znani freiburški biolog prof. Spemann je v zadnjem času delal zanimive poskuse z jajčeci in ličinkami nekih dvoživk. Hotel je razjasniti vprašanje, kakšen je prvi razvoj bitja iz oplojenega jajca, da-li so v jajcu poznejši organi že izobličeni ali nastajajo šele pozneje z rastjo organizma.

Mladim klicam dvoživk je izrezal na raznih mestih majhne koščke in jih presadil na druga mesta enakih, potem tudi drugačnih klic. Na ta način je prišel n. pr. kos, ki bi se bil normalno razvil v možgane, na mesto poznejše kože na hrbtu. In tu je nastala v resnici koža, ne pa možgani. Istotako so iz presajenega koščka kože nastali možgani, obisti, oči ali drugi organi, kamor je pač kožico presadil. Te presaditve je delal, kakor rečeno, z istim uspehom tudi z dvoživk ene vrste na dvoživke druge vrste.

Rezultat teh poskusov je po Spemannu ta, da klica živega bitja ni mehanično delujoč "stroj", temveč živ predmet, ki mu je razvoj deloma že dedno določen, a se po drugi strani lahko smotrno prilagodi spremenjenim razmeram.

Ameriška geografija

Amerika je edina dežela, ki se ponaša s krajevnimi imeni, katerim ni para nikjer na svetu. S tem ne mislimo indijanskih imen kot so Oshkosh, Kankakee, Kalamazoo, Minnehaha, Wallawalla itd., temveč pristno angleška imena — najdete jih v poštnem imeniku — katerim se marsikateri Američan sam čudi, kadar naleti na nje.

Na primer država Mississippi ima mesta s sledečimi imeni: Possum Neck (Plezalčev vrat), Whynot (Zakaj ne?), Ten Mile (Deset milj), Hot Coffee (Vroča kava) in O. K. (okey, dobro).

V državi Floridi so mesta: Coon (Kuna), Fifty-seven Mile (57 milj), Three Sisters (Tri sestre), Sonny Boy (Sinček), Jay Jay, Two Egg (Dvoje jajec).

V Severni Karolini so: Hog Quarter (Svinjski stan), Maiden (Devica), Matrimony (Ženitev) in Red Bug (Rdeči mrčes). — Sosednja Virginia pa ima: Ego (Jaz), All (Vse), Pancake (Kolač), Red Eye (Rdeče oko) in Topknot (Gornji vozel).

Tennessee ima A. B. C., Calf Killer (Ubijalec telet) in dva Gizzarda (kurja želodca). V državi Arkansas sta Hog Scald (Poparjenje prašičev) in Greasy Corners (Mastni ogli). V Louisiani pa so kraji Uncle Sam (Stric Sam), Blank in Wham.

Toliko le v sedmih državah. Ostane še 41 držav!

Nenavadna odkritja v rjavem premogu

V rjavem premogu geiseltalskega revirja pri Halleju so odkrili v zadnjem času ostanke tisočih predpotopnih živali, kar je samo po sebi nekaj nenavadnega, kajti kisline, ki nastajajo v rjavem premogu, ščasoma uničijo takšne ostanke. V Geiseltalu so se te reči ohranile samo zaradi tega, ker je tamošnja voda zelo apnena in nevtralizira kisline.

Okamenine, ki so jih našli, so tako sijajno ohranjene, da se na njih n. pr. natančno razločijo ribje luskine in listno zelenilo. Med najdbami je nič manj nego 1400 vretenarjev, rib, krkonov, krokodilov, predpotopnih kuščarjev, želv, predhodnikov naših prašičev in konj itd. Zelo zanimiva je živela po vsej priliki na drevesih. To bitje predstavlja doslej neznan člen med žuželjkojedci in prvimi polopicami. Ker odkrijejo vedno znova kakšen petrefakt, se zdi, da bo Geiseltal neizčrpno najdišče za raziskovalce in da nam bo razkril marsikatero doslej nerešeno skrivnost.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

premogarji, ki so žrtvovali stotisoče dolarjev in zraven pa še svoje kosti, katere imajo vsi več ali manj polomljene. Ako sem prav informiran, nekateri še danes ležijo zasuti globoko pod Rainierjem, kamor so jih zakopale razne eksplozije. Med njimi je morda tudi kak ducat Kitajcev. Ali so ti ljudje junaško umrli za domovino ali kaj takega? Nihče ne ve. Malo kdo se briga. Ali ravno zaradi teh žrtev ima danes država Washington postavo, ki zahteva precej strogo varstvo pred podzemskimi plini in suhemu prahu ter stotine drugih regulacij, ki stremijo za tem, da ni toliko nesreč. Smelo trdim, da, ako bi ne bilo te postave, bi mnogo, mnogo več premogarjev že poginilo kot podgane v zaprtih luknjah.

Sem in tam se še dobi kak delavec, ki pravi, da je protiustavno, ako se mu jemlje pravica individualnega pogajanja. Ali ni to smešno? Kje more posamezni delavec prisiliti korporacije, da bodo skrbele za varnost, ali za njegovo družino? Kdo danes tukaj skrbi za rudarja, kadar leži polomljen v bolnici? Drugi rudarji, ki še delajo. Oni, ki lazijo jamo, je morda v New Yorku ali v Evropi in mislim, da se malo briga koliko njegovih sotrpinjev je krepnilo od mizerije.

Ako se hoče delavec sploh kdaj rešiti, mora obdržati svoje organizacije in še zgraditi mnogo novih ter jih potem zaupati voditeljem, ki so ne samo izkušeni, ampak tudi iskreni. Razni kandidati v 10. distriktu se na prvi pogled delijo na svoje narodne skupine in, kolikor je meni znano, tudi vsak apelira na svojo narodnost za izvolitev. Premogarji so tu po narodnosti Slovani, Angleži in Italijani, drugi se pridejo v poštev. Ne bom rekel, da je kaka narodnost za vodstvo pri uniji potrebna. Ker si pa že vsak kandidat z vsem kot more pomaga, naj pa tudi vsak Slovenec in Hrvat voli za kandidata svoje narodnosti. Ne bom tukaj imenoval kandidate z imeni, saj se poznate vsi. Dolžnost vsakega, ki bo izvoljen, je, da dela za organizacijo kar more. Dolžnost rudarjev je pa, da nastega, ki nič ne naredi, brcnejo iz urada kakor hitro morejo.

Premogar.

Naš problem

Elizabeth, N. J.—Ne vem, če v proletarskemu svetu znano, da je bil pokojni Charles A. Lindbergh st., oče slavnega letalca ter nekdanji kongresnik, delavski prijatelj. Nekoč, v svojem govoru, je kritiziral ameriške truste in dejal, da so vsi ljudje te dežele postali sužnji denarnega trusta. On je preroko val, da sčasoma pride vlada v roke bankirjev in da bo moral biti narod njim pokoren. Uganil je!

Danes smemo ceniti, da obresti, katere prejmejo bankirji od vsakega delavca, znašajo približno 98 dolarjev na leto. Delavstvo mu to vsoto "daruje." Delavcu ni znano, da od vsakega dolarja, ki ga prejme kot plačilo za svoje delo, gre povprečno devet centov v žep bankirja!!

Faktično se moč "denarnega trusta" čimdalje bolj razširja. Dne 1. julija t. l. je bilo petsto korporacij, ki so imele enega ali več nadzornikov, ki so bili v zvezi z najmanj dvema bankama, katere so znane, da so vštete med osem najmočnejših bank v mestu New Yorku. Tako daleč je prišla moč bankirjev, da so enkrat postali poslovodje železnic, javnih naprav, zavarovalnih družb, tovarn, velikih prodajalen itd.

Delavec, ki producira, pa mora plačati "neviden davek" parazitom — kapitalistom! Vzlic temu temu bogastvu in mogočni sili, niso bogatini zmožnji, da si obdržali nekdanjo "prosperiteto." Še v njihovih krogih ni vse v redu. V prošlih desetih letih je propadlo 8,000 bank! To je požrlo prihranke milijonom ljudem—delavcem. Ljudstvo je imelo navado, da si nekaj dolarjev prihrani za deževne dni—za slučaj bolezni, šolanje otrok, obiske na dom, pohištvo itd. Pa tudi je šlo rakom žvižgat!

Delavec hvali banke, ki so solidne, kritizira in jezi se pa na banke, ki so propadle, posebno če je imel svoje prihranke v njih. Kje je izhod iz te situacije? Gola resnica, je dejal pokojni kongresnik Lindbergh, je, da ni republikanska niti demokratska stranka sposobna biti ravnatelj naše republike. One hlapčujejo interesom, ki so kapitalistični, ker jim to nosi ogromno bogastvo, pa hočejo za vsako ceno, da ostane sedanji gnili sistem na krmilu.

Edina poštena pot delavcev je, da si izvolijo uradnike, ki bodo v resnici služili interesom delavca, ne pa parazitom! To pomeni, da, ako hočemo imeti varno varčevanje in pošteno nadzorstvo pri hran, zavodih v korist socialne blaginje, je mogoče ta cilj doseči le, ako zgradimo močno delavsko stranko.

Socialistična stranka služi v prid delavcem. Ona je prepričana, da se zmanjša obresti, in sčasoma popolnoma odpravi, da bankirska kontrola produkcije in distribucije se lahko odpravi, da bo vse pod delavskim nadzorstvom v prid vsemu delovnemu ljudstvu. Nadomestiti je treba sedanji sistem krivice s sistemom poštenja v dobrobit vsega ljudstva. Program soc. stranke zahteva preureditev federalnih rezerv, da bodo kreditne police socialno kontrolirane; razširjenje poštnega hranilnega sistema, določiti male čekovne račune in brezmejen račun prihrankov. To so prvi koraki k kolektivnemu lastništvu hranilnih institucij.

Ako boste dali svoj glas kapitalističnim strankam, bo pomenilo, da ste pri volji podpirati denarni trust, kateri vam sedaj krade in uničuje vaše težko zaslužene dolarje. Če pa ste pametni in se zavedate dolžnosti naprednega delavca, potem boste glasovali za Normana Thomasa za predsednika in za ves socialistični tiket!

Anton Turk.

Delavska dolžnost 8. nov.

West Allis, Wis.—Prihaja dan volitev, to je 8. nov. Ali se zavedamo, da je to dan, ko bo imelo delavstvo priložnost postaviti si vlado kakršno bo hotelo, ker ima ogromno večino? To je dan, ko si lahko izboljšamo naš mizerni položaj, ako le hočemo. Zato je dolžnost vsega delavstva, da se združi v en tabor, kamor v resnici spada.

Glasujmo za delavske, to je socialistične kandidate, kateri so postavljeni od delavstva, ker bodo v resnici tudi delali za delavske interese. Socialistični zastopniki morajo delovati za dobrobit delavstva, ker so odgovorni delavstvu, kakor morajo od kapitalistov postavljeni zastopniki delovati za kapitalistične interese. Tukaj je za delavstvo jasna črta, zato bi moralo vedeti v katero stran pripada. Ker se pa v preteklosti tega ni zavedalo, si je samo krivo današnjega položaja, v katerem se nahajamo.

Kapitalistični roparski sistem bo legalen tako dolgo, dokler bo delovno ljudstvo glasovalo zanj, ker s tem se izkaže, da je zadovoljno s takim sistemom. Toda, kako dolgo še? Zakaj mora iti ljudstvo skozi toliko pomanjkanja, predno pride do spoznanja?

Socialistična stranka vas kliče, da ji pomagate v tem boju za odpravo kapitalističnega sistema in za boljšo bodočnost človeštva. Kapitalistični zajedalci so zopet na lovu za delavskimi glasovi, zopet s podlimi lažmi obljubujejo vse dobrote, katerih bomo lahko deležni, ako bodo zopet izvoljeni. Posebno podlo je njih delo v Wisconsinu, ker mislijo poraziti delavstvu koristne zakone, kateri so bili sprejeti na pritisk socialistov.

Namen tukajšnje reakcije je: vpostaviti zakone, kakršni so v veljavi na demokratskem jugu, kjer je odprava sužnjosti le na papirju. Zato je predvsem potrebno za izkoriščevalce delavstva, da se tudi Wisconsin demokratizira v tem smislu. V tem se vidi, koliko ima delavstvo pričakovati od demokratske kot republikanske stranke. Toda namen wisconsinške reakcije se gotovo ne bo uresničil, ker je v zamahu velikansko zanimanje za socialistično preureditev države. Ni dvoma, da bo wisconsinško delovno ljudstvo poslalo socialistične zastopnike v zakonodajo kakor še nikoli poprej v zgodovini te države.

Pri prihodnjih volitvah imamo med drugimi soc. kandidati tudi dva slovenska kandidata za assembly—Puncerja za tretji (West Allis) in Ermenca za peti okraj. Naša delavska dolžnost je, da delujemo za izvolitev teh dveh in vseh ostalih kandidatov na socialistični listi. Ker le ti so pripravljeni bojevati se za boljšo človeško družbo.

Član kluba 180 JSZ.

Prijatelju v spomin

Menominee, Mich.—Težko mi je povedati, kako sem se začudil, ko sem v Prosveti 19. okt. videl sliko mojega prijatelja iz Subleta, Wyo. Naznanilo mi pove, da Louis Orešnika ni več med živimi že od 11. avg. Ne vem, če sem prejšnje naznanilo o njegovi smrti pregledal, ali pa je tajnik društva št. 267 pozabil naznaniti. Štejem si v dolžnost, da o pokojnemu spregovorim par besed sebi in vsem, ki smo ga poznali, za dober vzgled.

Louis Orešnik! Komu ni bilo znano to ime, ki je kdaj delal v okolici Kemmererja, Wyo.? On je bil slovenska korenina, žuljavih rok. Bil je premogar ves čas od 25 do 30 let bivanja v Ameriki. Nekako 21 let je živel v naselbini Sublet. Tam sem se seznanil z njim leta 1914. On je bil eden tistih blagih duš, da more vsak, ki ga je poznal, žalovati za njim. Njegov dom je bil vsakemu odprt, pri njem so se zbirali vsi Slovenci. V tisti dolgočasni naselbini je bila Orešnikova hiša, kjer se je človek vedno kratkočasil. Rajni je bil človek, ki je hotel vsakemu ustreči po svoji možnosti. Pri političnih zadevah je bil nevtralen, kar mu pač ni bilo zameriti, ker je bil vzgojen v močnem katoliškem duhu. Pozneje je pristopil tudi v SNPJ in s tem tudi v mišljenju korak naprej.

Ko sem se leta 1917 poslavljal od naselbine Sublet, je bila Orešnikova hiša in družina, da sem se od njih najtežje ločil. Želeli smo si še svidenja, ali usoda je hotela drugače. Njegovi ženi izrekam moje najglobokeje sožalje, vsem tistim, ki smo ranjkega poznali, pa kličem, ohranimo ga v dobrem spominu!

Chas. Kramer.

Registracija volilcev v Waukeganu

Waukegan, Ill.—Zadnji dan za registriranje volilcev v Waukeganu in North Chicagu je v torek, 1. novembra. Slovenski volilci v teh dveh naselbinah, ne pozabite na to! Registrirajte se vsi!—Poročevalec.

Štirje illinoiski rudarji v Brookwoodu

Katonah, N. Y. — V brookwoodsko delavsko šolo so dospeli štirje rudarji iz Illinoisa in člani nove Progresivne rudarske unije. Sprejeti so bili že po zaključku vpisavanja. Radi finančnih težkoč je uprava omejila število študentov za eno tretjino, dasi se je priglasilo izredno veliko število kandidatov. Fakulteta si je tudi znižala plače za 25%. Šolo pohaja letos 31 delavcev.

Ali ste naročeni na dnevnik 'Prosveto'? Podpirajte svoj list!

Potovanje v preteklost

Pred milijoni let so se razprostirali na zapadu Severne Amerike gozdovi, ki so jim današnji prav malo podobni. Tista drevesa so že zdavnaj izginila, toda listje je ostalo na mestu, kamor se je vsipalo. Ti fosilni listi so se ohranili v zemeljskih odložninah in so okameneli. Tudi ti se močno razlikujejo od listja dreves, ki dandanašnji rasto v Kaliforniji, Oregonu in Washingtonu. Bilo je večje in debelejše od listja "modernih" dreves, bolj spominjajoče na vegetacijo tropskih pasov.

Na ta način se je paleobotanikom, to je znanstvenikom, ki raziskujejo okamenelo rastlinstvo, zastavil problem, najti še katerega današnjih gozdov, čigar drevje ima enako listje kakor je poganjalo na drevju pradobe. Taka drevesa morajo nedvomno rasti v sličnih prilikah, kakor so vladale, preden je staro drevje akomenelo. S takim odkritjem se nam razgrne važna stran v zgodovinski knjigi naše zemlje, razkrije se nam dokaj točna slika zapadne Amerike iz dobe, ko jo še ni gledalo človeško oko.

Dr. Ralph W. Chaney z univerze Kalifornia in dr. Erling Dorf z univerze Princeton sta napravila potovanje v davnino na ta način, da sta pregledala moderne gozdove angleške Gujane, Venezuele, Paname, Costa Rice in Guatemale, iskajoč šumo, ki bi bila kar najbolj slična starim gozdovom.

Prva raziskovanja sta pričela v gozdovih britske Zapadne Indije, ali kakor so bili tod gozdovi pestri, vendar nista nikjer našla sličnosti s predzgodovinskim rastlinstvom zapada Severne Amerike. Vzrok je nedvomno ta, da je tamkajšnje podnebje dosti bolj tropskega značaja, kakor je vebče kdaj moglo biti v Kaliforniji ali Oregonu.

Za nadaljno raziskovanje se je ekspedicija ameriških paleobotanikov poslu ževala letal, iz katerih je dokaj hitreje pregledala Južno Ameriko. Zdelo se jim je vredno pristati le v Maracaibu, prestolnici Venezuele, odkoder so organizirali več krajših potovanj s čolni ali po železnici v predgorje Andov. Prodiranje je bilo mestoma zelo naporno, toda slednjič je odprava le prispela v mesto Merida. Avtomobilska cesta teče po izredno lepi pokrajini z bogatimi nasadi banan in sladkornega trsa. V višjih legah uspeva tudi tu samo še žito in sočivje. Še višje pa sejejo pšenico Indijanci. Nad strmimi skalnatimi pobočji bi marsikak civiliziran farmar obupal. To hribovsko ljudstvo se pa ničesar ne ustraši in obdeluje zemljo s primitivnim poljskim orodjem in v tako težkih okoliščinah, da je kar čudno, da kaj iztisnejo iz nje.

V teh višinskih krajih ni niti sledu več o kaki tropski toploti. Domačini nosijo težke "panchose" in čelo v Meridi, ki leži dokaj nižje, so ponoči neobhodno potrebne volnene odeje. Velika snežišča, pokrivajoča vrhove okoliških gorš, tako močno hladé ozračje, da večkrat trpiš mraz nego tropsko vročino, dasi leži dežela zelo blizu ravnika.

Razumljivo je, da se mora tudi rastlinstvo okrog Meride precej razlikovati od rastlinstva v tropskih nižinah. Sicer rastejo tu še figova drevesa in palmovci, toda že zelo pomešani z drevjem zmernih pasov. Če primerjamo drevje teh gozdov s fosilnim listjem, se pa že pokaže precejšnja sličnost. Dve tretjini fosilnih vrst sta podobni gozdnemu rastlinstvu Venezuele, iz česar se lahko sklepa, da je moral nekoč rasti podoben gozd z enakimi klimatskimi potrebami tudi v Oregonu.

Toda ne samo drevesa, tudi živali Srednje in Južne Amerike so do neke mere podobne tistim, ki so nekoč živele v zmernih pasovih. Tapir in lenivec, ki živita zdaj le še v nekaterih gozdovih blizu ravnika, sta bila poprej domača tudi na zapadu Severne Amerike, kakor pričajo okostnjaki, ki so se našli visoko na severu. Pogosti ostanki plazilcev, dinozavrijev v severni Kanadi in Mongoliji potrjujejo, da so tudi aligatorji in velike kuščarice bile v pradavnih časih dosti močneje razširjene po svetu kakor dandanašnji.

Kakor rečeno, se je odprava posluževala letal, kjer se je le dalo. Seveda pa samo opazovanja iz zraka ne zadoščajo. Zato so člani vsak navidez količkaj zanimiv kraj potlej še podrobneje preiskali. Vsak listič redkih dreves je bilo treba pregledati glede na njega razvoj in ga smotrno uvrstiti glede na okolico. Kače, navidez nedolžne, v resnici pa zelo strupene, kriki divjih golobov, procesije mravelj in prebivalci pragozdov, vse je mimo glavnega opravka zanimalo in mudilo obiskovalce s severa.

Visoko hrastje po gorovju Osrednje Amerike, lovor in figova drevesa tvorijo tisto sliko preteklosti, ki se je n. pr. v Costa Rici ohranila prav do današnjih časov. Prav tako je bilo nemara v Kaliforniji in Oregonu pred milijoni let, ko so še topli morski tokovi strujili ob severnih obalah Pacifika.

Če na podlagi iskanja rastlinstva, ki je pred milijoni let uspevalo v čisto drugih zemeljskih pasovih, rekonstruiramo zgodovino naše zemlje, potlej se nam kar samo vsili vprašanje po vzrokih tako velikanskih sprememb. Vzroki bi utegnili biti: močnejše žarenje sonca, premikanje kontinentov, zaradi katerih so se preložili morski in zračni tokovi itd. Ali vse to so domneve, ki se morajo šele utemeljiti. Dejstvo je le, da so spremembe bile. To nesporno dokazuje preseljevanje rastlinstva in živalstva proti jugu, v zemeljske pasove, kjer še vlada podnebje nekdanje topline in vlage.

Tudi ljudje, ki prebivajo po gorovju in visokih planotah Osrednje Amerike, so zgovorna priča tega velikega preseljevanja proti jugu. Potomci plemena Maya v Guatemali, indijanska plemena, ki so vladala v deželi vse do prihoda španskih osvajalcev, so presenetljivo slična domačinom Severne Amerike in severne Azije. In čeprav je njihova hrana različna n. pr. od prehranjevalnega načina Mongolov puščave Gobi, pa jih vendar veže nešteto sorodnih življenjskih pojavov. Po načinu življenja se mora sklepati ali na skupni izvor teh plemen ali vsaj na medsebojno občevanje.

Dolga veriga delujočih ognjenikov se vleče od Mehike preko Osrednje Amerike do Andov Južne Amerike in tudi ta veriga nam raskriva mnoge podrobnosti zgodovinske podobe naše zemlje. Za časa letošnjega bljuvanja južno-ameriških ognjenikov so se usedle na zemlje velikanske množine pepela, ki so pokrile tisoče kvadratnih milj z debelo sivo plastjo. In slične močne vulkanske erupcije so bile zadnja leta po vsem svetu in so pokopale pod pepelom nešteto mesta, vasi in gozdove. Debele plasti vulkaničnih usedlin, ki so že okamenele, se najdejo povsod po Kaliforniji, v Sierri Nevadi in po oregonskih kaskadah. Te plasti so nema priča ognjeniškega delovanja v davno preteklih dobah. Pred milijoni let so izginile pod pepelom raseline pokrajine in pod njimi je leglo rastlinstvo, ki se je na ta način okamenelo ohranilo do današnjih dni in na podlagi katerega si zdaj poskušamo obnoviti sliko takratne dobe.

Na zapadu Severne Amerike je delovanje ognjenikov že zdavnaj pojenjalo. Podnebne prilike so se med tem predrugačile in mnoge nekoč domače rastline so izumrle v teh krajih. Ista usoda je doletela seveda tudi živalstvo, ki si ga lahko rekonstruiramo samo na podlagi najdenih okamenelih okostij. Na jugu pa so ostali ognjeniki aktivni prav do današnjih dni in vroče vlažno podnebje je še zdaj ugodno eksistenci mnogih vrst živali in rastlin, ki so v severnejših krajih že zdavnaj izumrle. Ti kraji so podoba nekdanje Severne Amerike—Žla.

...—Federated Pictures.

Mladi Kenneth Dewar v Los Angelesu, Cal., je tako dober mehanik za lokomotive, da je dobil naročilo za zgraditev miniaturnega vlaka za svetovno razstavo v Chicagu.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904 — Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. — Tel. Rockwell 4964

GLAVNI ODBOR S. N. P. J.

UPRAVNI ODSEK:

VINCENT CAINKAR, predsednik....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRED A. VIDER, gl. tajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
BLAS NOVAK, tajnik bol. oddelka....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN VOGRICH, gl. blagajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FILIP GODINA, upravitelj glasila....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN MOLEK, urednik glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ODBORNIKI:

ANDREW VIDRICH, prvi podpredsednik, 609 Russell Ave., Johnstown, Pa.
DONALD J. LOTRICH, drugi podpreds., 1987 S. Trumbull Ave., Chicago, Ill.
JOHN J. ZAVERTNIK, gl. zdravnik.....3724 W. 26th St., Chicago, Ill.

GOSPODARSKI ODSEK:

FRANK ALESH, predsednik.....2124 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.
JOHN OLIP.....149 S. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.
JOSEPH SISKOVICH.....16118 Huntmere Ave., Cleveland, Ohio.

POROTNI ODSEK:

JOHN GORŠEK, predsednik ..... 414 W. Hay St., Springfield, Ill.
ANTON ŠULAR.....Box 27, Arma, Kans.
JOHN TRČELJ.....Box 257, Strabane, Pa.
FRANK PODBOJ.....Box 61, Park Hill, Pa.
FRANCES ZAKOVŠEK.....1016 Adams St., No. Chicago, Ill.

OKROŽNI ZASTOPNIKI:

GEORGE SMREKAR, prvo okrožje.....127 Main Ave., W. Aliquippa, Pa.
JOHN LOKAR JR., drugo okrožje.....1198 E. 170th St., Cleveland, Ohio.
FRANK KLUN, tretje okrožje.....Box 658, Chisholm, Minn.
JOSEPH BRATKOVICH, četrto okrožje.....R. R. 5, Pittsburg, Kans.
FRANK KLOPČIČ, peto okrožje.....Star Rt. 4, Box 31, Cle Elum, Wash.

NADZORNI ODSEK:

FRANK ZAITZ, predsednik.....3683 W. 26th St., Chicago, Ill.
ALBERT HRAST.....1015 W. Pierce St., Milwaukee, Wis.
FRED MALGAJ.....99 Central Park, Perv, Ill.

POZOR!—Zaupne zadeve s slovenskimi odborniki, ki delujejo v gl. uradu, se vrši takole: VSA PISMA, ki so naslovljena na pole gl. predsednika, naj se naslovi na predsednikovo. VSE DENARNE pošiljatve in zneski, ki se vlagajo gl. upravnику, naslovi in jemlete vedno, naj se pošiljajo na gl. tajnika.
Vse zadeve glasilo se naslovi na urednika glasila, naj se pošiljajo na tajnika.
Vse zadeve v zvezi z bolniškimi podporami, naj se pošiljajo na bol. tajnika.
VSE PRITOŽBE glede poslovanja v gl. uprav naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsednika nadzornega odbora.
VSI PRIZIVI na gl. pravni odsek naj se pošiljajo na John Grdina, predsednika pravnega odseka.
VSI DOPISI za drugi odsek, spomenice, dopisi, pravdanja in odseki vse, kar je v zvezi s glasilom Jednote, naj se pošiljajo na "PROSVETA," 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
NOTE: Correspondence with the Supreme Office should be addressed as follows:
Correspondence for the supreme president should be addressed to him.
All remittances of money and business correspondence should be addressed to the secretary's office.
Matters of sick benefits should be addressed to the sick benefit secretary.
Financial matters under the jurisdiction of the secretary's office should be taken up with him.
Complaints concerning the work of the executive board should be addressed to Frank Zaitz, chairman of the Board of Supervisors.

RAZNE VESTI

Slamnati glasovi

New York. — Slamnato glasovanje, ki ga vodi tedenski magazin "The Literary Digest," ima do tega tedna sledeči rezultat: Število oddanih glasov je narastlo na 2,983,600, ki se delé takole: Roosevelt 1,648,237, Hoover 1,095,274, Thomas 141,992, Foster 15,119, Upshaw 13,835, Coxey 4210 in Reynolds 1797. Vseh 48 držav je reprezentiranih v tem poskusnem glasovanju.

Chicago. — Slamnato glasovanje, ki ga vodi dnevnik "Daily Times" v Chicagu, ima do 28. oktobra sledeči rezultat: oddanih je bilo 22,144 glasov in delé se takole: Roosevelt 12,327, Hoover 8150, Thomas 1198, Foster 366, Reynolds 72 in Upshaw 31.

Cleveland. — Tukajšnje poskusno glasovanje izkazuje do 26. oktobra: Roosevelt 11,101, Hoover 7322 in Thomas 1221.

Unije podpirajo socialistične kandidate

Chicago. — Kampanjski odbor socialistične stranke poroča, da se stalno veča število unij, ki podpirajo socialistične kandidate. Za Thomasa in Maurerja sta se te dni izrekli centralni delavski uniji v Philadelphiji, Pa., in Huntingtonu, W. Va. Državna federacija v Montani podpira socialističnega kandidata za governerja.

Za Morrisa Hillquita, ki kandidira za župana v New Yorku, so se izrekle unije, ki imajo nad 300,000 članov. Centralna unija, katero dominirajo tamanitski političarji, je indorsirala demokratsko stranko.

Veterani proti kapitalizmu

Kansas City, Mo. — Veterani tujezemskih vojn so na svoji konvenciji sprejeli resolucijo, v kateri urgirajo potrebo za spremembo sedanjega družabnega sistema na "miren način". Resolucija pravi, da je za sedanji kaos in desperatnost odgovorno "izkoriščanje mas po bankirjih in privilegiranih grupah, ki operirajo s pomočjo krivičnih zakonov." Glavnemu stanu nalaga, naj za uresničenje resolucije stopi v stiko z Ameriško delavsko federacijo in železničarskimi unijami. Resolucijo je sponsorirala ohijska delegacija.

Slamnato glasovanje med visokošolci

Chicago. — Poskusno glasovanje med študenti na kampusih 15 kolegijev in univerzah pokazuje izredno močan sentiment za socialistično stranko. Kljub temu so te institucije še vedno kapitalistične trdnjave. Za Hooverja je glasovalo 4812 visokošolcev, za Thomasa 2078, za Roosevelta 1693 in za Fosterja 81.

Komunisti na glasovnici v 38 državah

New York. — Glavni stan komunistične stranke naznanja, da bo stranka imela svoje kandidate na volilni listi v 38 državah. Mississippi, Louisiana, Nevada, Kansas, Florida, California, Oklahoma, Nebraska ter North in South Dakota so države, ki nimajo komunistične liste.

Sodnik (toženi): "Tega nam pa vendar ne pripovedujte, da vas je pretepel tak invalid, kot je vaš mož!"

Toženka: "Ko sva se začela pretepati, še ni bil invalid!"

Ivan Jontez:

Imigrant Janez Mihevc

Najprej se je polotil pisanja pisem. Pisal je pisma v staro domovino, nezvesti, kakopak, kateri je z mehkimi, srce parajočimi besedami predočil vso žalost in gorje, ki mu ga je prizadejala s svojim "izdajstvom" in navadno zaključil, da ji "s krvavečim srcem odpušča". Ali pa je pisaril Zofiji, kako ga muči hrepenenje po nji, kako si je želi, a mu nemila usoda ne dovoli, da bi se vrnil k nji itd. Vsa ta pisma pa je doletela enaka usoda: upepelitev v veliki železni peči, ki je ogrevala stanovanje "komunarjev".

Ko mu je pisanje pisem začelo presedati, ga je vščipnila ideja, da bi začel pisati dnevnik ali kaj podobnega. Večkrat je čital pod naslovom kakšne knjige: "Iz dnevnika mladega dekleta", ali "razočaranega človeka" ali "Iz zapiskov tega in tega"; po tem je sodil, da pisatelji šnofajo po svetu, kje bi iztaknili kakšen "dnevnik" ali "zapiske", da potem po njih napišejo povesti in romane. Mogoče bo kdaj kak tak pisatelj iztaknil tudi njegove zapiske, si je mislil Janez, in tako bo svet zvedel, da je nekoč živel reven imigrant Janez Mihevc, kako je ta človek vse svoje življenje hrepenel po sreči, a ga je neusmiljena usoda krüto pehala v trnje razočaranj, ki jim nikdar ni videl konca in katera so ga spremljala liki tropa pošastnih hijen na vseh potih skozi življenje. Ideja je Janezu tako ugajala, da se je takoj polotil dela.

Zapiski so bili za enkrat dokončani, Janezovo življenje se je zvijalo v skrbno napisanih črkah na kakih dvajsetih polah belega papirja, ki ga je bil plačal po pol centa polo, kajti takih zapiskov ne velja zaupati slabemu in cenenemu papirju; zdaj zopet ni vedel kaj početi.

Nekega popoldneva, ko je Janez ležal na postelji v sobi, ki sta jo delila s tovarišem upraviteljem, pa se je nenadoma zgodilo nekaj čudnega: Janez je začel "pesnikovati" in predno se je dobro zavedel, kaj se dogaja z njim, je bila gotova prva "pesem":

"Srce koprni mi po ljubici,
povsod jo iščejo lačne oči.
A ljubice ni!
Dekle, kje si?
Duša je bolna, si tebe želi."

"Fiiuuu!" je zažvižgal Janez ter se zavzeto čudil svojemu "pesniškemu" prvorojencu. Hudimana, saj je čital že nekaj pesmi v svojem življenju, ampak tako, kakor njegova lastna, se mu je le malokatera dopadla. Hm, ni slaba, kdo bi si bil mislil, da tudi v njem drhti pesniška žilica . . .

Janez je brž poiskal Jova ter mu navdušeno prečital svoje verze.

"Ni slaba," se je strinjal z njim Jovo. "Besede lepo tečejo in brez pomena tudi ni. Sicer se jaz ne spoznam kdo ve kako v pesmih, toda nekaj sem jih bil že prebral v svojem življenju in lahko rečem, da niso bile dosti boljše od tvoje pesmice. Talent imaš in sčasoma utegneš postati slaven pesnik — seveda če boš imel srečo."

"Če bom imel srečo?"

"Kakopak, brez sreče bogme ne prideš nikamor . . ."

Odtistihmal je Janez neumorno koval nove pesmice, tako pridno, da včasih kmalu ne bi bil utegnil jesti. Njegove pesmice seveda niso bile umetniški umotvori in kritični uredniki ali srepogledi literarni kritiki bi jim nedvomno odkazali prostor v košu, vendar pa je bilo v njih nekaj: namreč Janez sam je bil v njih, njegovo hrepenenje v teh preprostih verzih, v njih je ječalo zatirano življenje in sikal bič rezkih razočaranj. Takole se je izpovedal papirju:

"Dekle imam in rad bi se poročil z njo,
si dom postavil—gnezdece gorko;
a dela ni, denarja ni—ni doma, žene, imigrant, zate!
Tvoj dom ves svet je—neveste tvoje so ceste!"

Janez zopet na vzhodu

1.

Spomladi se je "komuna" razšla. Priseljenci so srečno in brez neprilik prebili zimo—"komuna" je bila torej dosegla svoj cilj in ni bila več potrebna. Tovariši so se razkropili—nekateri so si našli delo pri gradnji nove ceste, drugi so se udinjali farmarjem za hlapce, Janez in Jovo pa sta odrinila na industrijski vzhod.

Janezu ni ugajal kanadski zapad. Pisana Gorenjska mu je bila še preveč v spominu, da bi se mogel privaditi pustim, enoličnim prerijskim pokrajinam zapadnih provinc. Pa tudi zaslužek je bil bolj pičel in Janez je na tihem še upal, da bo na industrijskem vzhodu lažje in preje prihranil dovolj denarja za povratek v domači kraj kakor bi ga mogel na poljedelskem zapadu. Tako je menil tudi Jovo, ki je bil "old timer" in mu je bila Kanada precej poznana.

"Ne rečem, da se ne da napraviti denarja tu na zapadu," je govoril Jovo Janezu. "Če imaš potrebni kapital, da lahko začneš na svoje, in vrh tega še nekaj izkušenj, z malo sreče lahko uspevaš in prospevaš. Ampak če prideš sem praznih rok in k temu še gojiš upanje na povratek v stari kraj, potem se moraš držati krajev, kjer škripljejo železna kolesa industrij. Saj bi se postaral preden bi si na farmah prihranil toliko denarja, da bi lahko začel na svoje! In navsezadnje tudi kanadskim farmarjem ne cveto rožice. Vsako leto je slabše. Če obdeluje svoja polja z zastarelimi stroji, ki zahtevajo mnogo človeških delovnih moči, ga stane pridelek več kakor more izkupiti zanj—moderni stroji pa zahtevajo dodatnega kapitala, ki ga vsakdo ne zmore—in ki se mu mogoče nikdar ne povrne, kajti špekulantje mu požro ves dobiček, če mu le morejo. Ej, v Kanadi je drugače kakor v starem kraju. Tam zadostuje kmetu nekaj motik, plug, brana in razmajan voziček, tukaj morajo biti stroji, ki so dragi, predragi. Stroj orje, seje, žanje in mlati—ej, Janez, romantični dnevi ževskih ekskurzij odhajajo k zlodju. Čez nekaj let bo tudi zapad—hvala strojem— odklanjal delovne moči vzhoda ob času žetve in mlačve. Stroji bodo opravili vse delo. Včasih se je dalo dobro zaslužiti ob času žetve na zapadu, zdaj ne več. Mislim, da ne bom več romal na zapad za zaslužkom—se ne izplača. Na vzhodu bo treba ostati, če tam ne bo sreče, je tudi drugje ne bomo našli."

Janez je prikimal. Tudi njemu se je tako zdelo. Torej nazaj na vzhod.

Potovanje ni bilo prijetno, kajti fanta sta "trempala." Danes sta se bližala vzhodu v zaprtem vagonu, jutri morda v odprtem, pojutrinjem pod vagonom in neugodnosti so še povečali železničarji, ki so bili vse prej kot naklonjeni takšnim trempom. Toda, če sta hotela doseči vzhod, sta morala vse molče pretrpeti —denarja za vozne listke nista imela.

(Dalje prihodnjič.)

BRACIKA

Bilo je težko, soparno popoldne. Gospodarjevi so vsi ležali; kar dušilo jih je. Celo pes je jedva dihal; jezik je iztegnil iz gobca. Danes celo Bracika lahko leži, nihče ga ne kliče. Leži, ves predan lepoti ležanja. Pogled se mu utaplja v Kato, ki molze kravo. Hočeš nočeš, njena zadnjica privlači njegov pogled, to nenavadno čudo, ki razburja in preganja mir, ki mu je v duši.

Ali je bila to nečimernost, ponos, ki tako izziva, ali je bila to običajna ženska zvedavost: Kaj bo storil Bracika zdaj?, ali je bila to hipna močna želja sredi tega težkega, soparnega popoldneva, v bližini krav, ki prežvekujejo? Kata se je nenadoma vsa razburila. Začutila je na sebi pogled, kakor bi jo tipale roke, in iznenada je planila pokonci Rekel je, da mu ni mar? Aha?!

"Ti še zmerom ni mar, kaj? Evo ti, na!" Z brzim skokom je Kata razgalila život. Iznad beder je oprezovala, kaj bo storil Bracika zdaj. Bil je videti miren. Izpuščal je dim v zrak. Začela ga je suvati, ščipati: "Kaj si ali nisi moški?!"

Bracika je vzdrhtel od njenega dotikanja in njene toplote.

"Kaj veš ti, kaj je ženska? Si sploh kdaj že delal tisto z ženskami? Pa menda vendar nisi rezan kakor naš Esad-paša? Pogledati moram!"

Bracika je drhtel. Vse telo mu je drgetalo. Le zakaj se ne more premakniti? Kaj mu jemlje vso moč?

"E, nesreča, kar leži in kadi dalje!" je rekla Kata prezirljivo. A s hudim očitanjem. Z veliko jezo in užaljenostjo: da ne mara mene, ko sem sama hotela?

"Tepec nori!" je zamrmrala. In se spomnila: zadnjič ji je rekla Soka, da so stari devičniki najbolj vroči. Nihče ne zna tako kot oni.

Šla je iz hleva.

A tisti večer se je splazila k njemu. Odmaknila je vrata. Rumena mesečina je hladno razsvetlila hlev, vonj lip se je pomešal s toplim vonjem kravjega izparevanja. Krave so dvignile glave, prebujene iz dremanja.

Zlezla mu je na posteljo, ki je visela visoko pod stropom. Njegova sramežljiva, zadrževana moškost je izbruhnila s čudno močjo.

Ne, Kati ni bilo žal.

Celo svojega žandarja je pozabila.

Ni je pa pozabil on.

In nekega jutra se je Bracika znašel v bolnici, premlaten, pretepen, slab.

Kata je govorila o njunem doživljaju kakor o šali, žandar se je pozabil jeziti, tako strašno se je moral krohotati.

In Bracika ni maral več imeti nikakih stikov z ženskami.

•

Nepobitna resnica, ki je postala celo vzor logičnega stavka: človek je smrten, velja tudi za konje. Nihče se ne spominja, da bi sploh kdaj kakšen konj živel večno.

Pa najsi je bil Šepavi Cezar še takšno bajeslovno bitje, najsi je to še tako presenetilo Svetozarja, Šepavi Cezar je lepega dne ležal trd in nepremičen.

Ležal je na ledjih, štiri noge so štrlele kvišku, te noge, spačene v "copate", so štrlele tako brezupno v zrak kot jambori nasedlega broda.

Bracika je ostal brez svojega prijatelja . . .

Edino zadovoljstvo mu je bilo, ležati na soncu, upijati vase toploto in mir — in zvrniti v goltanec ščegetavo ognjeno slast žganja. A niti prvega niti drugega mu niso dajali pogosto.

Bracika! Broaccika! — je zakričalo skozi zrak, kakor hitro se je ulegel, in: "Tak hitro vendar, mrha stara, še tri ure te kličem!" — Vlekel se je v težkih opankah, upognjen, skoro dotikajoč se z brado kolen.

Kadar pa je kakšnega gosta odpeljal na postajo, stisnjen na sedežu kot bolan maček na plotu, ter se mu je znašla na dlani majhna napitnina, tedaj je pohitel k Materi Angelini, katere krčma zeleno vabi na vogiu Velikega Bedema. Tedaj so se konji pognali v dir, Bracika pa je poizkušal, da bi se mladeniško vzravnal.

V krčmi se je v hipu izpremenil. Bil je višji. Oči so se mu zaiskrile z drugačnim izrazom. Celo zapel je. Hripavo, kakor bi jokal in kašljal in se smejal obenem:

"Vino pije Dojčin Petar . . ."

Te čašice žganja so vlile v zgrbljeni lik neslutene živost, odvzele pasjo ponižnost in preplašenost oči. Celo tolkel je s pestmi po mizi.

Slavko, z brki, črnimi kot saje, z zlobnim pogledom, pohajač in babjek, ki rad zbada ljudi, sikne skozi zobe:

"Le kriči in razgrajaj! Če bi te gospodar zagledal, bi se brž potuhnil. Aha, rad bi te videl, kako bi se ojunačil. Rajši se poberi domov, da te živega ne izpeče."

Bracika se vzravna, neverjetno je visok. Glas mu drhte grmi:

"Kaj? Kaaaj? Domov naj se poberem? Gospodar da me bo zmerjal? Naj pogine, dabogda! Kaj bi me zmerjal? Mojo plačo naj mi da! Prišel je kot vagabund in se zavalil na gospejino posestvo; to se njen pokojni mož preobrača v grobu, a jaz ji služim zvesto že šestdeset let, za vse se brigam, a nikoli ne vidim ničesar svojega, a če ga spijem kakšen kozarec, potem sem svinja pijana? E, ne boš tako, ne bomo tako! Vino pije Dojčin Petar, varadinski baaaan . . ."

Voz se je vrnil nenavadno gibčno, konji so se vzpenjali, a Bracika se je majal na kozlu.

"Vrag te pocitraj, saj mi boš v pijanosti še konje upropastil. Spet si se ga nalokal! Kaj ti nisem rekel, da ne žlampaj. Bolje, Bracika, da si prihraniš ta denar, bogmeda, težki so časi, vsakemu je težko, Bog vidi, kako nam je vsem težko. Ti pa greš in pijančuješ!"

Ded je govoril te besede res ne tako s sirovim, nego nejevoljnim glasom. Z istim glasom, s katerim je zabavljal, kako je dal beraču vbogajme (čeprav bi bil moral iti berač delat, vsak lahko dela, če le hoče, boda, vidite, on, ded, ima predobro srce), a berač, kaj mislite, kaj je storil?

"Vas je hotel ubiti?" ga je vprašal Svetozar in se trudil, da bi našel nekaj, kar bi ustrezalo arditemu dedovemu glasu.

"Tega res ne, a lahko bi se nemara zgodilo tudi kaj takega. Zakaj, pomislite, niti kruha nima, pa vendar je odšel v krčmo, da se napije žganja! Siromak je, pa še pije!"

V čem je tu strahota, tega Svetozar ni mogel razumeti. Njegov ded si ga je precej in pogosto privoščil, pa ni nihče tega obsojal.

•

Pravkar je stari Andrejević resno in samozavestno pomočil žlico v skledo juhe in hotel z običajnim vzdihom in polnimi usti zatarnati, kako je bolan in kako ne more nobene stvari več uživati, v jedilnici je bilo tiho, slišati je bilo samo cmakanje ust, ko so se nenadoma odprla vrata na stežaj in zakričal je vriščeči glas tetke Makre v smrtni vznemirjenosti: "Poslušajte kaj sem pravkar videla . . ." je sopla, "nekdo krade jajca dobro sem opazila mene ne more nihče vleči za nos pa si mislim ja kdo bi neki bil pa Mara pa Anđa a obe sta pokazali na psa da on jajca žre in res žre kokoši treba bi ga bilo že res ubiti a jajc ne krade pes in jih tudi ne žre marveč jih krade Bracika danes sem ga s temile svojimi očmi videla nesrečneža . . ."

"Kaj? Bracika da krade?"

"Kaj, vsak hlapec krade, zato mora človek zmerom paziti in jim biti za petami" — je završčala filozofsko Svetozarjeva stara mati in stlačila v usta gosjo perut.

"Ne boste! V moji hiši ne sme nihče krasti, nihče", je zakričal ded. Ded je bil sploh velik moralist. Da, bil je vojni liferant. Svetozar ni vedel, kaj je to. Slišal je, da se šepeče o tem z mržnjo, kakor bi bilo to nekaj grdega. A iz dedovih ust je zvenelo to kot kakšna rodoljubna čednost. In dedovi prijatelji so govorili zmerom s spoštovanjem. Ded je pogosto in zelo glasno govoril Svetozarju o poštenosti, o smislu življenja in raznežen jecal: "Ko mi poreče moj vnuk nad mojim truplom: glejte, to vam je bil človek, pravi človek in jaz ga bom posnemal — potem bom srečen v hladnem grobu. Da . . ." je vzdihnil in solze so mu zalile oči, Svetozar pa je začudeno gledal.

"Ne gre tako! V moji hiši ne sme nihče krasti!" je zakričal ded in planil iz sobe.

"Bracika! Bracika!"

Bracika se ni oglasil. Zaril se je v svoj kot.

"Broaccikkaa! Boga ti tvog! Kaj ne slišiš, da te kličem?"

Bracika se ni oglasil.

Ded je odhitel k hlevom.

Svetozar se je plazil za njim.

Ded je ves strepel klatil z rokami, še malo, pa ga bo kap. Odpri je vrata in našel Braciko v hlevu.

"Capin, zdaj se še skrivaš? Kaj sem te zato trpel pri sebi toliko dolgih let, da mi zdaj kradeš? Svojemu gospodarju in dobrotniku . . .

Bracika je molčal. Nepremično je gledal. In pasja ponižnost oči — kakor da se je izpremenila v trdo, hladno sovraštvo.

"Res, imel si me pri sebi mnogo let, a brez plače. Kje je moja plača? Toliko let sem ti zvesto služil?"

"Kaaaj? Plača? Saj vendar nisi več za nobeno rabo! Hahahe, kdo bi te neki maral, kdo bi ti plačal vsaj krajcar?"

"Pa, zdaj nisem za delo, a jaz sem tu v tej hiši že šestdeset let . . . Povsod so morale zgrabiti moje roke . . . povsod je ostala sled mojih rok."

"Da, tvojih tatinskih rok . . ."

Groteskna, prastara figura Bracike, upognjena kot pod težo stoletja, se je vzravnala, v rokah so se mu zableščale železne vile.

Gledal je, ne da bi trenil.

"Svetozar, Svetozar, skoči in pokliči na pomoč . . . pokliči na pomoč . . ." — je slabotno kričal ded, nenadno ves prepaden.

Od strahu, razburjenja in radovednosti prižet k zidu, je Svetozar gledal nepremično. Ded je hripavo klical z zamolklim glasom izpod dvignjenih Bracikovih vil.

Ali je to njegov močni ded, tisti veliki človek, ki ga je poslušal s čudenjem?

"Kako drhti, kako se je sesedel. A kako siguren in čvrst je v mestni posvetovalnici. Kar reče, storijo. Kako, je to tale preplašeni zeleni človek? Upadlo lice, naježeni brki in zmečkane nogavice?"

Stari Andrejević je stal kot človek, ki je nad breznom nenadoma zapazil, da mu je zmanjkalo tal ter lovi z rokami okrog sebe, brez opore. Izginilo je tisto, na kar se je naslanjal in kar mu je šele dajalo moč, in šele zdaj je to, kar v resnici je.

Bracika je spustil vile. Postavil jih je v kot. Pogledal je deda. Šel iz hleva. Ded se je zmuznil ven in splazil v hišo. Molčal je. Legel v postejo. Popil tri porcije broma.

Svetozarju je bilo nenavadno milo.

Ukradel je celo novo škatljico dedovih cigar in odnesel Braciki.

Bracika je ležal na dnu dvorišča na razprostrti odeji. Po obrazu mu je utrip. Sončni svit se je igral po njegovem licu kot po črni, stari steni v prigrevici. Vanj je prodiral pomladanski vonj z njiv, iz konjskih staj, z gnoja in iz vrta, kjer cveto prve mačice.

"Bracika, glej, prva lastovica."

"Bracika, glej, kako grda je tale gliste."

Otroci in vrabci so živkali okoli njega.

Dim se je dvigal iz pipe naravnost v azurno jasnino. Zamižal je.

Mogoče je zadrhtel in vzdihnil.

Otroci so se igrali.

"Bracika! Brrraccikkaa! Kje ssi? Alo brž!"

Drug za drugim, zmerom glasnejši in glasnejši glasovi kakor jata črnih ptic s prhutanjem plahih kril.

Glasovi so se dotikali in preskakovali.

Butali vanj.

Kako? Ne oglasi se? Kako neki sme? Ali se ruši svet in red na katerem svet sloni, ali se maje zemlja?

Kličejo ga, a Bracika se ne oglasi.

Evo ga, leži — in se še ne zgane. Leži in zija v sonce. V ustih tiščí pivo.

Prihitijo do njega, tresejo ga.

"Broaccikaaa!"

A Bracika se ne zgane. Eno oko se mu je srepo odprlo in kakor v namigljaju otrplo. Usta so se mu razvlekla v obešenjaški nasmeh, skrit v razmršenih, sivih brkih — tako se je zdelo Svetozarju, in čudno mu je bilo, da Bracika ne bo več ne vstal ne tekal, pa najsi ga kliče še toliko in toliko glasov.

(Prevedel M. K.)

(Konec.)

Skrbna žena

— Gospa, sporočiti vam moram veselo novico, da bo vaš mož čez 14 dni že zdrav. Toda vam se ne pozna, da bi bili te vesti veseli.

— Saj ste sami krivi, gospod doktor. Pred dobrim tednom ste mi dejali, da bo moj mož umrl, pa sem prodala vse njegove obleke.

•

V času gospodarske krize

— Vse sem izgubil, ob vse sem, ostalo mi je samo pošteno ime in pa to, kar sem v zadnjem hipu prepisal na svojo ženo.

Staro zanesljivo
TRINERJEVO GRENKO VINO
Želodčna tonika in odvajalec

NAROČITE SI DNEVNIK LIST PROSVETA

Po sklepu 9. redne konvencije se sedaj lahko naroči na list Prosveta kdo prišteje očem, dva ali tri člane iz ene družine in iz enega naslova k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane $6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri asesmentu $1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Mi prištejemo enega, dva ali tri člane iz ene družine k eni naročnini. Torej sedaj ni vzroka, roči, da je list predrag za člane S. N. P. J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je skoro v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Torej sedaj imate priliko, da se tudi Vi naročite na dnevnik Prosveto. Cena listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado $6.00		Za Cicero in Chicago je.....$7.50	
1 tednik in.....	4.80	1 tednik in.....	6.30
2 tednika in.....	2.80	2 tednika in.....	5.10
3 tednike in.....	2.40	3 tednike in.....	3.90

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pismu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vsekaj kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval zam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne storo, tedaj mora upravništvo zvišati datum za to vsoto naročnika.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveta vsoto $_____

Ime _____ Čl. društva št. _____

Naslov _____

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

Ime _____ Čl. društva št. _____

Ime _____ Čl. društva št. _____

Mesto _____ Država _____

Nov naročnik _____ Star naročnik _____

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Sept. 30, 1932), pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam list ne ustavimo. Ako list ne prejmete, je mogoče ustavljen, kar si bi plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče ustavljen vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je $6.00 in za pol leta za $3.00. Člani SNPJ dopolnujejo $4.80 za leto, za pol leta $2.40.

Za mesto Chicago in Cicero za leto $7.50, pol leta $3.75, za člane $6.30.

Za Evropo stane za pol leta $4.50, za vse leto za $9.00.

Tednik stane za Evropo $1.70. Člani dopolnujejo samo $1.00 za poštnino.

Mladinski List stane za celo leto $1.20.

Upravništvo "PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave., Chicago

TELEFON ROCKWELL 4904

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časopise, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
Cene zmerne, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA